

Hathawayova čísla a klíčová slova

1.0 Vývoj definice uprchlíka v mezinárodním právu

Popis: Legální definice uprchlíka v různých mezinárodních dokumentech byla přijata zejména v důsledku zkušeností, kterými prošla Evropa ve 20. století. Tyto definice představují pragmatický kompromis mezi uznáním pravomoci států regulovat migraci cizích státních příslušníků a faktickou neschopností většiny vlád zabránit vstupu většího množství nedobrovolných přistěhovalců na své území.

Klíčová slova: žádná

1.1 Definice uprchlíka v mezinárodním právu před rokem 1951

Popis: V letech 1920 až 1950 byly v Evropě přijaty tři různé legální definice uprchlíka.

Klíčová slova: žádná

1.2 Ženevská úmluva o uprchlících z roku 1951 (dále též „Úmluva“)

Popis: Ženevská úmluva o uprchlících z roku 1951 poskytuje ochranu pouze osobám 1) které se nachází mimo svou vlast; 2) mají opodstatněný strach; 3) z pronásledování; 4) z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů; 5) jsou neschopny přijmout nebo vzhledem ke shora uvedenému strachu odmítají ochranu své vlasti; a 6) jsou hodny mezinárodní ochrany. Smluvní strany Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků se zpočátku mohly rozhodnout, zda-li budou aplikovat Úmluvu pouze na "události před 1. lednem 1951" či i po 1. lednu 1951, a dále zda-li budou aplikovat Úmluvu pouze na "události v Evropě" nebo i na události „jinde“.

Klíčová slova:

Ženevská úmluva/Geneva Convention

Úmluva/Convention

1.3 Dopad Protokolu k Ženevské úmluvě o uprchlících z roku 1967 (dále též „Protokol“)

Popis: Protokol k Ženevské úmluvě o uprchlících z roku 1967 zrušil omezení časové působnosti Úmluvy (události před 1. lednem 1951) a rozšířil působnost definice uprchlíka v Úmluvě i na osoby přehající i z jiných částí světa než Evropy (čili zrušil i omezení geografické). Protokol však nikterak nezměnil hmotněprávní definici uprchlíka.

Klíčová slova:

Protokol/Protocol

1.4 Mezinárodní rozšíření „konceptu“ uprchlíka

Popis: Pojem „uprchlík“ se v praxi dočkal extenzivního výkladu zejména ze strany Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále též „UNHCR“). Výraznou úlohu hrají také instrumenty přijaté v rámci regionálních mezinárodních organizací, obyčejové právo, regionální smluvní právo, pokus (byť neúspěšný) o přijetí Úmluvy o územním azylu na půdě OSN a v posledních letech taktéž legislativní aktivita ze strany ES/EU.

Klíčová slova: Žádná

1.4.1 Rozšířená kompetence UNHCR

Popis: Za primární funkci UNHCR lze považovat mandát k poskytování mezinárodní ochrany uprchlíkům. UNHCR začalo ovšem postupem času poskytovat ochranu širšímu okruhu osob než jen uprchlíkům dle Úmluvy a poskytuje tak ochranu více méně všem obětem nucené migrace včetně osob, které dosud neopustily svou zemi původu (dělení na statutární, mandátní, konvenční a protokolární uprchlíky atd.)

Klíčová slova: Žádná

1.4.2 Pokus o přijetí Úmluvy o teritoriálním azylu

Popis: Ačkoliv jednání států v roce 1977 o přesunu od závazku *non-refoulement* k plnohodnotnému právu na azyl byla neúspěšná, tyto snahy pomohly objasnit řadu klíčových prvků definice uprchlíka.

Klíčová slova: Žádná

1.4.3 Definice uprchlíka v Úmluvě Organizace africké jednoty (OAJ)

Popis: Úmluva OAJ z roku 1969 rozšiřuje definici uprchlíka na všechny osoby, které jsou nuceny (ať už

individuálně nebo či skupinově) opustit svou zemi původu. Hrozba pro tyto osoby mj. nemusí nutně spočívat v pěti důvodech uvedených v Úmluvě a postačí, pokud k nim dochází pouze v části země původu.

Klíčová slova:

Organizace Africké Jednoty/Organization of African Unity

Regionální smlouvy/Regional agreements

Regionální organizace/Regional organizations

1.4.4 Definice uprchlíka Organizace amerických států (OAS)

Popis: Nezávazná Cartagenská deklarace o uprchlících přijatá v rámci OAS v roce 1984 navrhuje rozšíření definice uprchlíka obdobně jako Úmluva OAS. Nad rámec Úmluvy zahrnuje pod pojem uprchlíka i na osoby, jejichž „život, bezpečnost nebo svoboda byly ohroženy všeobecným násilím, cizí agresí, vnitřním konfliktem, hromadným porušování lidských práv nebo jinými okolnostmi, které vážně narušily veřejný pořádek“. Oproti definici OAJ však hrozba pouze v části země původu není dostatečným důvodem a skupinové pojmání uprchlíků je potlačeno do pozadí.

Klíčová slova:

Regionální smlouvy/Regional agreements

Regionální organizace/Regional organizations

1.4.5 Definice uprchlíka v Radě Evropy

Popis: Rada Evropy spíše než rozšiřující výklad definice uprchlíka jako v případě OAS či OAJ prosazuje liberální interpretaci definice uprchlíka v Úmluvě.

Klíčová slova:

Rada Evropy/Council of Europe

Regionální smlouvy/Regional agreements

Regionální organizace/Regional organizations

1.4.6 Definice uprchlíka v praxi států

Popis: I státy, jež nejsou smluvní stranou žádné z regionálních mezinárodních smluv, poskytují různé druhy ochrany nad rámec Úmluvy.

Klíčová slova: Žádná

1.5 Definice uprchlíka v právu ES

Popis: Na základě Amsterdamské smlouvy došlo mj. k přesunu azylové problematiky z třetího do prvního pilíře EU. Došlo tak ke komunitarizaci azylové problematiky. Klíčovým instrumentem je tzv. kvalifikační směrnice – směrnice č. 2004/83/ES. Přijetím směrnice č. 2005/85/ES dne 1. prosince 2005 pak EU ukončila první fázi budování Společného azylového systému.

Klíčová slova:

Právo ES/EU

Směrnice ES

Nařízení ES

Společný postoj EU

Evropské azylové *acquis*

Společný azylový systém

Dublinská úmluva

1.6 Citace nejkvalifikovanějších znalců uprchlického práva či zahraniční judikatury

Popis: Podle čl. 38 odst. 1 Statutu Mezinárodního soudního dvora patří mezi prameny mezinárodního práva (byť podpůrně) „učení nejkvalifikovanějších znalců“.

Klíčová slova:

Citace literatury (ať už české nebo zahraniční) v soudním rozhodnutí

Citace zahraniční judikatury

1.7 Ochrana uprchlíků podle Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách (EÚLP50) či jiných mezinárodních smluv o lidských právech

Popis: EÚLP50 a další mezinárodní smlouvy (např. Úmluva proti mučení či Mezinárodní pakt o občanských a politických právech) poskytují ochranu širší skupině „uprchlíků“. Pro ČR je klíčový zejména čl. 3 a 8 EÚLP50 a související judikatura.

Klíčová slova:

Evropská úmluva o lidských právech

Zákaz vyhoštění

Mezinárodní smlouvy o lidských právech

Mezinárodní obyčejové právo/Customary international law

Non-refoulement/Non-refoulement

2.0 Mimo zem původu (Alienage)

Popis: První podmínkou definice uprchlíka v Úmluvě je, aby se osoba „nacházela mimo zem svého původu“. Tato podmínka byla do Úmluvy včleněna z řady důvodů, zejména však s ohledem na omezené finanční zdroje mezinárodního společenství, rozložení břemena nucené migrace a na suverenitu států. Tento prvek tak vylučuje z působnosti Úmluvy řadu nuceně migrujících osob (např. vnitřně přesídlené osoby atd.).

Klíčová slova:

Žadatel mimo zem původu/Country of nationality, applicant outside of

Mimo zem původu/Outside country of nationality

2.1 Uprchlíci sur place

Popis:

Požadavek, že příslušná osoba se musí nacházet mimo svou zem, aby byla uprchlíkem, neznamená, že by musela tuto zem opustit na základě opodstatněného strachu. Je možné, aby požádala o uznání svého právního postavení jako uprchlíka až poté, kdy už byla nějaký čas v cizině. Osoba, která nebyla uprchlíkem v době, kdy opustila svou zem, která se však stane uprchlíkem později, se nazývá uprchlíkem „sur place“ (až v místě). Uprchlíkem „sur place“ se člověk stává vinou okolností nastalých v zemi jeho původu během jeho nepřítomnosti. Klíčovým testem není způsob nebo důvody odchodu žadatele ze země původu, ale pouze posouzení možnosti jeho návratu.

Klíčová slova:

uprchlík sur place/Sur place claims

2.1.1 Žádosti o azyl založené na událostech v zemi původu

Popis: (Zásadní) změna okolností v zemi původu (převrat, válka či pronásledování určité skupiny společnosti) může vést k naplnění opodstatněného strachu z pronásledování.

Klíčová slova:

Změna situace (v zemi původu)/Change of circumstances

Země původu/Country of origin

Uprchlík sur place/Sur place claims

2.1.2 Žádosti o azyl založené na činnosti žadatele mimo zem svého původu

Popis: Uprchlíkem „sur place“ se člověk může stát v důsledku svého vlastního jednání, jako např. sdružování se s již uznanými uprchlíky nebo vyjádření svých politických názorů v *zemi pobytu*. Jedná se např. o případy, kdy žadatel v zemi pobytu přestoupil na jinou víru či změnil politický názor, a tato změna může vést k jeho pronásledování v zemi původu. Někdy jsou však tyto aktivity vedeny s pragmatickým účelem zabránit svému návratu do země původu.

Klíčová slova:

Zneužití procedury ze strany žadatele/Abuse by claimant

Žádosti založené na aktivitách v zahraničí/Activities abroad, claims based on

Strach z důvodu podání žádosti o azyl/Asylum, fear because of application for

Podvod ze strany žadatele/Fraud by claimant

Požadavek dobré víry/Good faith requirement

Politické aktivity mimo zem původu/Political activities, outside state of origin

Aktivity po opuštění země původu/Post-departure activities

Uprchlík sur place/Refugees sur place

„Vypočítavé“ aktivity/Self-serving activities

2.2 Opuštění země původu

Popis: Kontext a způsob opuštění země původu může mít někdy zásadní vliv na věrohodnost tvrzení žadatele.

Klíčová slova: Žádná

2.2.1 Nezáonné opuštění země původu či nezáonný pobyt v zahraničí

Popis: Pouhá skutečnost, že žadatel odešel ze země původu nezáonným či nepovoleným způsobem, ho nevyklučuje z definice uprchlíka. Právě naopak, pokud by byl žadatel v důsledku svého nelegálního odchodu do ciziny nebo nepovoleného pobytu tam vystaven tvrdému a nepřiměřenému trestu, pak bude oprávněno jeho uznání za uprchlíka (za předpokladu existence nexusu s pěti důvody pronásledování, např. s politickým názorem).

Klíčová slova:

Nezáonné opuštění země původu/Illegal departure

Bezpečná třetí země/Safe third country

Neoprávněné opuštění země původu/Unauthorized departure

2.2.2 Závěry usuzované ze zákonnosti opuštění země původu

Popis: Potíže při odchodu ze země původu mohou naznačovat negativní vztah s vládou této země. Pokud žadatel opustil svou zemi původu zákonným způsobem a bez problému, neznamená to ale automaticky, že nemá nárok na přiznání statusu uprchlíka. Může to však výrazně snížit věrohodnost jeho žádosti.

Klíčová slova:

Nezáonné opuštění země původu/Illegal departure

Závěry usuzované z legálního opuštění země původu/Legality of departure (inferences based on)

2.3 Volba cílové země azylu

Popis: Úmluva (na rozdíl od práva ES a vnitrostátní praxe) nevyžaduje, aby osoba podala žádost o azyl v nejbližší bezpečné zemi či v první zemi tranzitu. Mechanická aplikace konceptů jako „první země azylu“, „bezpečné třetí země“, „bezpečné země původu“ a tzv. „superbezpečné země původu“ je tak v rozporu s předmětem a účelem Úmluvy. Stejně tak by neměla nutně snižovat věrohodnost žadatele o azyl skutečnost, že nepožádal o status uprchlíka v prvním možném okamžiku.

Klíčová slova:

Volba země azylu/Choice of country of asylum

První země azylu/Country of first asylum

Pravidlo přímého letu/Direct flight rule

Nepřímý příjezd/Indirect arrival

Bezpečná třetí země/Safe third country

Transit přes bezpečnou zemi/Transit through safe country

2.4 Nezáonný vstup nebo pobyt na území přijímajícího státu (země azylu)

Popis: Osoba, která vstoupila či pobývá na území země azylu nezáonným způsobem, není automaticky vyloučena z definice uprchlíka. V některých případech však může být nezáonný vstup či pobyt na území této země relevantní pro posouzení věrohodnosti žadatele.

Klíčová slova:

Zpoždění při podání žádosti o azyl/Claim to refugee status, delay in making

Falešné cestovní dokumenty/False travel documents

Nezáonný vstup do země azylu/Illegal entry

Neoprávněný vstup do země azylu/Unauthorized entry

2.5 Určování relevantní země původu

Popis: Pokud má žadatel státní občanství pouze jedné země, jeho či její žádost o azyl by měla být posuzována pouze ve vztahu k podmínkám v zemi, jejíž je státním občanem.

Klíčová slova:

Falešné cestovní dokumenty/False travel documents

Státní občanství/Nationality

Zničení pasu/Passport, destruction of

Průjezd přes bezpečnou zemi/Transit through safe country
Zničení cestovních dokumentů/Travel documents, destruction of
Žadatelé o azyl bez dokumentů/Undocumented asylum seekers
Zničení víza/Visa, destruction of

2.5.1 Osoby s dvojitým či několikerým státním občanstvím

Popis: Pokud má žadatel více než jedno státní občanství, musí naplnit příslušná kritéria ve vztahu ke každé ze zemí, jejichž je státním občanem. Pokud může žadatel využít ochrany byť jen v jedné ze zemí, jejichž je státním občanem, nemá nárok na přiznání statusu uprchlíka, neboť může využít vnitrostátní ochranu.

Klíčová slova:

Žádost o státní občanství/Citizenship, claim to
Nucená nacionalizace/Compulsory nationalization
Dvojití státní občanství/Dual nationality
Udělení státního občanství/Imposition of nationality
Mnohonásobné státní občanství/Multiple nationality
Non-refoulement/ Non-refoulement

2.5.2 Osoby bez státní příslušnosti (apatridé)

Popis: Ne všechny osoby bez státní příslušnosti jsou uprchlíky. Musí se nacházet mimo zem svého dřívějšího obvyklého pobytu z důvodů uvedených v definici. Tam, kde tyto důvody neexistují, není osoba bez státní příslušnosti uprchlíkem. Tyto důvody musejí být přezkoumány ve vztahu k zemi „dřívějšího obvyklého pobytu“, se zřetelem na niž jsou udávány obavy. Toto bylo definováno navrhovateli Úmluvy jako „země, kde pobývala a kde trpěla či měla obavy, že bude vystavena pronásledování, pokud se tam vrátí“. Pokud má osoba bez státní příslušnosti více než jednu zem dřívějšího obvyklého pobytu, musí naplnit příslušná kritéria ve vztahu ke všem z nich.

Klíčová slova:

Země „dřívějšího obvyklého pobytu“/Country of former habitual residence
Osoby bez státní příslušnosti/Stateless persons

3.0 Opodstatněný strach

Popis: Slovní spojení „opodstatněný strach“ z pronásledování je klíčovou formulací celé definice. Příručka UNHCR a další autoři konstatují, že toto spojení slučuje subjektivní a objektivní prvek (subjektivní strach a objektivní hrozbu). Prof. Hathaway s tímto závěrem nesouhlasí a tvrdí, že „opodstatněný strach“ by měl být posuzován pouze na základě objektivního testu (objektivní hrozby).

Klíčová slova:

Opodstatněný strach/Well-founded fear

3.1 Strach: povinnost prokázat hrozbu (pronásledování) v budoucnu

Popis: Jazykový výklad slova „strach“ by mohl naznačovat, že se jedná o čistě subjektivní kategorii (úzkosti či obav). Může však také znamenat posouzení hrozby pronásledování do budoucna. Druhý výklad má oporu i v předmětu a účelu Úmluvy i v přípravných pracích (*travaux préparatoires*).

Klíčová slova:

Posouzení hrozby do budoucna/Forward-looking risk
Nutnost hrozby v budoucnu/Prospective assessment of risk
Opodstatněný strach/Well-founded fear

3.1.1 Historické základy pro povinnost prokázat hrozbu (pronásledování) v budoucnu

Popis: Přípravné práce na Úmluvě daly jasně najevo, že rozhodnutí o přiznání statusu uprchlíka by nemělo být založeno pouze na subjektivních důvodech, ale musí být posuzováno na základě objektivního testu (tj. na základě objektivního posouzení situace v zemi původu).

Klíčová slova:

Nutnost hrozby v budoucnu/Prospective assessment of risk

3.1.2 Praktický důvod pro použití objektivního testu

Popis: Důraz na subjektivní složku strachu může vést k nesprávnému vyloučení určitých osob (např. mentálně

postižených, apatických osob či žadatelů, kteří by z důvodu své cti nikdy nepřiznali, že mají strach) i v případech, kdy je naplněn objektivní prvek strachu.

Klíčová slova:

Posuzování hrozby do budoucna/Prospective assessment of risk

Nutnost hrozby v budoucnu/Prospective assessment of risk

3.1.3 Subjektivní strach

Popis: Jelikož posuzování subjektivního strachu je často velmi složité, některé soudy ho presumují, pokud je prokázán objektivní aspekt strachu. Některé soudy však posuzují některé skutečnosti nesprávně, např. v případě existence časové prodlevy mezi příjezdem do země a podáním žádosti o azyl usuzují, že zde chybí subjektivní složka strachu, a tudíž žádost o azyl zamítají i za předpokladu, že žadateli v zemi původu objektivně hrozí újma (tj. i tehdy, když je objektivní prvek strachu naplněn).

Klíčová slova:

Zpoždění při podání žádosti o azyl/Claim to refugee status, delay in making

Věrohodnost/Credibility

Subjektivní strach (subjektivní test)/Subjective fear

3.1.4 Strach jako součást objektivního testu

Popis: V posledních letech kladou rozhodovací orgány při zkoumání opodstatněnosti strachu více (či pouze) důraz na objektivní test.

Klíčová slova:

Objektivní strach/Fear, objective

Objektivní posouzení hrozby (objektivní test)/Objective assessment of risk

3.2 Opodstatněnost strachu: různé testy

Popis: Za předpokladu, že „opodstatněný strach“ je inherentně založen na objektivním testu, aplikovatelným standardem tedy není pravděpodobnost pronásledování. Soudní rozhodnutí místo toho zavádějí různé testy jako např. test „reálné pravděpodobnosti“, test „přiměřené míry pravděpodobnosti“, test „přiměřené pravděpodobnosti“ či test „reálná šance“ pronásledování.

Klíčová slova:

Hrozba pronásledování/ Risk of persecution

Opodstatněný strach z pronásledování/Persecution, well-founded fear of

Pravděpodobnost pronásledování/ ‘Reasonable chance’ of persecution (‘Reasonable degree of likelihood’ of persecution; ‘Reasonable possibility’ of persecution)

Důkazní standard/Standard of proof

Povinnost prokázat selektivní pronásledování (konkrétního jednotlivce)/Targeting requirement or Singling-out

Opodstatněný strach/Well-founded fear

3.2.1 Relevantnost obecné úrovně ochrany lidských práv v zemi původu

Popis: Obecná úroveň ochrany lidských práv v zemi původu žadatele o azyl je považována za první krok při posuzování opodstatněnosti strachu. Závěry z těchto informací pak mohou vést k vytvoření vyvratitelné domněnky hrozby pronásledování (či její absence).

Klíčová slova:

Důkazní břemeno/Burden of proof

Důkazy pro žádost o azyl/Claim to refugee status, evidence

Důkazní materiál/Evidence

Shromažďování faktů (vyšetřování)/Fact-finding

Individuální pronásledování/Persecution, individual

3.2.2 Úloha výpovědi žadatele o azyl

Popis: Svědectví žadatel, které je přesvědčivé, věrohodné a upřímné může samo o sobě poskytnout obrázek o objektivním testu, pokud nejsou k dispozici aktuální informace o stavu lidských práv v zemi původu. Pokud se svědectví nezdá věrohodné, je třeba shromáždit další důkazní materiál.

Klíčová slova:

V případech pochybností ve prospěch žadatele o azyl/Benefit of the doubt¹
Svědectví žadatele o azyl/Claimant's testimony
Věrohodnost/Credibility
Důkazní materiál/Evidence
Ústní jednání v azylových věcech/Hearing refugee claims
Individuální pronásledování/Persecution, individual
Procesní normy/Procedures for status determination

3.2.3 Prokazování pronásledování v minulosti

Popis: Slovo „strach“ se netýká jen osob, které již byly skutečně pronásledovány, ale také těch, které se chtějí vyhnout situaci obnášející riziko pronásledování. Doložení pronásledování v minulosti tak není podmínkou pro udělení statusu uprchlíka nezbytně nutné. Pokud však žadatel byl již v minulosti obětí pronásledování, existuje zde velká pravděpodobnost, že tomu může dojít i v budoucnu.

Klíčová slova:

Důkazní materiál/Evidence
Pronásledování v minulosti/Past persecution
Individuální pronásledování/Persecution, individual

3.2.4 Prokazování újmy utrpěné osobami v obdobném postavení

Popis: Důkazy o tom, že osobám v obdobném postavení, jako je žadatel, hrozí v zemi původu pronásledování, mohou vést k závěru, že žadatelův strach je taktéž opodstatněný. (čl. 43 Příručky UNHCR: „To, co se např. stalo jeho přátelům a příbuzným i dalším členům stejné rasové nebo společenské skupiny, může klidně ukazovat, že jeho obavy v tom smyslu, že se dříve nebo později sám stane obětí pronásledování, jsou opodstatněné.”)

Klíčová slova:

Skupinové pronásledování/Group persecution
Individuální pronásledování/Persecution, individual
Pronásledování osob v obdobném postavení/Similarly situated persons

3.2.5 Posuzování hrozby v kontextu všeobecné tísně

Popis: V rozporu s praxí mnoha států Úmluva nevyžaduje, aby „jednotlivec vystupoval z řady“ ("targeted" nebo "singled out"). Právně relevantní je pouze otázka, zda-li konkrétnímu žadateli, ať už individuálně nebo jako příslušníkovi nějaké identifikovatelné skupiny, hrozí tvrzená újma.

Klíčová slova:

Ekologičtí uprchlíci/Ecological refugees
Ekologičtí uprchlíci/Environmental refugees
Všeobecný útlak/Generalized oppression
Guerillová válka/Guerilla warfare
Přírodní katastrofy/Natural disasters
Skupinové pronásledování/Group persecution
Individuální pronásledování/Persecution, individual

4.0 Pronásledování

Popis: Tvůrci Úmluvy se vzdali závazné definice pojmu „pronásledování“ záměrně, neboť se zdálo nemožné postihnout všechny podoby, kterých může pronásledování v budoucnu nabývat. V praxi se postupně vykrystalizovaly dva základní koncepty pronásledování, tzv. lidskoprávní a odpovědnostní pojetí.

Klíčová slova:

Pronásledování/Persecution
Opatření nedosahující intenzity pronásledování/Measures lacking sufficient degree of gravity
Opatření dosahující intenzity pronásledování/Measures with sufficient degree of gravity characterizing them as persecutions

¹ Bod 203–204 Příručky UNHCR.

Trestní stíhání nebo pronásledování – nepřiměřený trest/Appreciation of the disproportionate character of a sanction or penal punishment

4.1 Pronásledování jako trvajících nebo systematické porušování základních lidských práv vyplývajících ze selhání vnitrostátní ochrany (Pronásledování = závažná újma + selhání vnitrostátní ochrany)

Popis: Ačkoliv pojem „Pronásledování“ není v Úmluvě definován, kontext a přípravné práce k Úmluvě podporují závěr, že Pronásledování = závažná újma + selhání vnitrostátní ochrany. Při posuzování, zda-li jednotlivec čelí hrozbě pronásledování, je tak nutné zjistit závažnou újmu na základních lidských právech v zemi původu a zhodnotit, nakolik je stát původu schopen a ochoten efektivně reagovat na tuto hrozbu.

Klíčová slova:

Hrozba nuceného sňatku/Arranged marriage, risk of
Derogace základních lidských práv/Derogation from human rights standards
Selhání vnitrostátní ochrany/Failure of state to protect
Obtěžování/Harassment
Lidská práva/Human rights
Výjimečný stav (stanné právo)/Martial law
Pronásledování/Persecution
Závažná újma/Serious harm

4.2 Povaha závazků státu v poskytování ochrany

Popis: Lidská práva lze pro účely posouzení z hlediska pronásledování rozdělit na 4 skupiny: 1) nederogovatelná lidská práva; 2) derogovatelná lidská práva obsažená v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech z roku 1966; 3) hospodářská, sociální a kulturní práva; a 4) lidská práva, která dosud nebyla kodifikována v žádném závazném dokumentu o lidských právech.

Klíčová slova:

Nezákoně zatčení či hrozba /Arbitrary arrest, risk of
Nezákoně zadržení (vazba) či hrozba /Arbitrary detention, risk of
Napadení (násilný útok) či hrozba /Assault, risk of
Derogace základních lidských práv/Derogation from human rights standards
Diskriminace či hrozba/Discrimination, risk of
Domácí násilí/Domestic violence
Etnické čistky/Ethnic cleansing
Selhání vnitrostátní ochrany/Failure of state to protect
Zbavení nebo omezení práva na spravedlivý proces či hrozba/Fair trial, right to, risk of denial of
Nucená práce/Forced labor
Zbavení nebo omezení svobody shromažďování či hrozba/ Freedom of assembly, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody sdružování či hrozba/Freedom of association, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody svědomí či hrozba/Freedom of conscience, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody projevu či hrozba/Freedom of expression, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody pohybu či hrozba/Freedom of movement, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody mít vlastní názor či hrozba /Freedom of opinion, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody náboženského vyznání či hrozba/Freedom of religion, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody slova či hrozba/Freedom of speech, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody myšlení či hrozba/Freedom of thought, risk of denial of
Gender/Gender
Genderové pronásledování/Gender persecution
Zbavení nebo omezení osobní svobody či bezpečnosti či hrozba/Liberty and security, right to, risk of denial of
Právo na život či hrozba/Life, right to, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody uzavřít manželství či hrozba/Marriage, right to, risk of denial of
Pronásledování/Persecution
Zbavení či omezení práva na fyzickou integritu či hrozba/Physical integrity, right to, risk of denial of
Politický vězeň/Political prisoner
Zbavení nebo omezení práva na vlastní soukromí či hrozba/Privacy, right to, risk of denial of
Zbavení majetku/Property, deprivation of

Rasismus či hrozba/Racism, risk of
Znásilnění či hrozba/Rape, risk of
Nucené přesídlení/Relocation, forced
Občanská a politická práva/Rights, civil and political, risk of denial of
Sexuálně motivovaný útok/Sexual assault
Sexuální násilí/Sexual violence
Otroctví či hrozba/Slavery, freedom from, risk of denial of
Zneužívání ze strany manžela/Spousal abuse
Ochrana ze strany státu/State protection
Sterilizace jako pronásledování/Sterilization, as persecution
Mučení/Torture

4.3 Porušování občanských a politických práv

Popis: Systematické porušování *nederogovatelných* lidských práv se rovná pronásledování za všech okolností. Porušování derogovatelných občanských a politických práv nedosahuje intenzity pronásledování pouze za mimořádného stavu a za splnění dalších podmínek pro jejich derogaci (tj. pokud je derogace nezbytná, přirozená a pokud není diskriminační).

Klíčová slova:

Apartheid/Apartheid
Nezákoně zatčení či hrozba /Arbitrary arrest, risk of
Nezákoně zadržení (vazba) či hrozba /Arbitrary detention, risk of
Nucený sňatek/Arranged marriage, risk of
Napadení (násilný útok) či hrozba /Assault, risk of
Zneužívané ženy či manželky/Battered wives or women
Programy kontroly porodnosti/Birth control programs
Obřízka/Circumcision, risk of
Hrozba zbavení nebo mezení občanských a politických práv/Civil and political rights, risk of denial of
Domácí násilí/Domestic violence
Etnické čistky/Ethnic cleansing
Hrozba popravy/Execution, risk of
Hrozba vyhoštění/Expulsion, freedom from
Vydírání či hrozba/Extortion, risk of
Zbavení nebo omezení práva na spravedlivý proces či hrozba/Fair trial, right to, risk of denial of
Rodina/Family
Programy plánování rodiny/Family planning policies or programs
Ženská obřízka/Female circumcision
Mrzačení ženských pohlavních orgánů/Female genital mutilation
Nucená práce/Forced labor
Zbavení nebo omezení svobody shromažďování či hrozba/ Freedom of assembly, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody sdružování či hrozba/Freedom of association, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody svědomí či hrozba/Freedom of conscience, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody projevu či hrozba/Freedom of expression, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody pohybu či hrozba/Freedom of movement, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody mít vlastní názor či hrozba /Freedom of opinion, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody náboženského vyznání či hrozba/Freedom of religion, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody slova či hrozba/Freedom of speech, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody myšlení či hrozba/Freedom of thought, risk of denial of
Gender/Gender
Genderové pronásledování/Gender persecution
Mrzačení pohlavních orgánů/Genital mutilation, risk of
Genocida/Genocide
Lidská práva/Human rights
Zbavení nebo omezení osobní svobody či bezpečnosti či hrozba/Liberty and security, right to, risk of denial of

Právo na život či hrozba/Life, right to, risk of denial of
Zbavení nebo omezení svobody uzavřít manželství či hrozba/Marriage, right to, risk of denial of
Politika jednoho dítěte/One-child policy
Pronásledování/Persecution
Zbavení či omezení práva na fyzickou integritu či hrozba/Physical integrity, right to, risk of denial of
Politický názor/Political opinion
Politický vězeň/Political prisoner
Zbavení nebo omezení práva na vlastní soukromí či hrozba/Privacy, right to, risk of denial of
Rasismus či hrozba/Racism, risk of
Znásilnění či hrozba/Rape, risk of
Náboženství/Religion
Nucené přesídlení/Relocation, forced
Sexuálně motivovaný útok/Sexual assault
Sexuální násilí/Sexual violence
Otroctví či hrozba/Slavery, freedom from, risk of denial of
Zneužívání ze strany manžela/Spousal abuse
Ochrana ze strany státu/State protection
Sterilizace jako pronásledování/Sterilization, as persecution
Mučení/Torture

4.4 Porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv

Popis: Porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv dosahuje intenzity pronásledování pouze za určitých úzce vymezených okolností, a to zejména pokud země původu nerealizuje tato práva podle svých finančních možností nebo vyjímá z jejich požívání pouze určitou skupinu ve společnosti.

Klíčová slova:

Sociální třída/Class, risk because of
Kulturní práva, Hrozba ztráty /Cultural rights, risk of denial of
Diskriminace/Discrimination, risk of
Ekonomické pronásledování/Economic persecution
Hospodářská, sociální a kulturní práva/Economic, social and cultural rights
Lidská práva/Human rights
Živobytí (zbavení práva vydělávat si na své živobytí)/Livelihood, denial of right to earn
Pronásledování/Persecution
Hrozba zbavení hospodářských, sociálních a kulturních práv/Rights, economic/social/cultural, risk of denial of
Hrozba zbavení sociálních práv/Social rights, risk of denial of

4.4.1 Odlišení pronásledování od všeobecné nouze (*hardship*)

Popis: Všeobecná nouze sama o sobě nepředstavuje pronásledování. Ekonomický útlak směřovaný pouze vůči určité skupině (tj. diskriminační útlak) však může dosáhnout intenzity pronásledování (viz termín „*Existenzminimum*“). Pokud žadatel kromě hrozby pronásledování uvádí i cíl utéci od všeobecné nouze, stále má nárok na status uprchlíka (jinými slovy, nemělo by ho to nijak poškodit).

Klíčová slova:

Zaměstnání, Hrozba ztráty /Conditions of employment, risk of denial of
Hrozba zbavení prostředků obživy (ekonomická deprivace)/Economic deprivation, risk of
Ekonomičtí migranti/Economic migrants
Ekonomické důvody/Economic reasons
Hospodářská, sociální a kulturní práva/Economic, social and cultural rights
Právo na stravu (či hrozba jejího odnětí)/Food, right to, risk of denial of
Všeobecná nouze/Hardship, economic
Právo na lékařskou péči (či hrozba jejího odnětí)/Medical care, right to, risk of denial of
Právo vykonávat určité povolání/Profession, right to exercise, risk of denial of

4.4.2 Porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv

Popis: Jelikož právo na vlastní majetek není definováno v žádné závazné mezinárodní smlouvě, pouhé finanční

těžkosti nepředstavují pronásledování. Porušení hospodářských, sociálních a kulturních práv pak dosahuje intenzity pronásledování pouze tehdy, pokud zasahuje samotné jádro těchto práv (např. úplné omezení práva vydělávat si na své živobytí, tj. znemožnění jakékoli práce).

Klíčová slova:

Bydlení, Hrozba ztráty /Accommodation, risk of denial of
Zaměstnání, Hrozba ztráty /Conditions of employment, risk of denial of
Kulturní práva, Hrozba ztráty /Cultural rights, risk of denial of
Hrozba zbavení prostředků obživy (ekonomická deprivace)/Economic deprivation, risk of
Ekonomické pronásledování/Economic persecution
Ekonomické vyloučení ze společnosti/Economic proscription
Hospodářská, sociální a kulturní práva/Economic, social and cultural rights
Právo na vzdělání (či hrozba jeho odnětí)/Education, right to, risk of denial of
Právo na zaměstnání (či hrozba jeho ztráty)/Employment, right to, risk of denial of
Právo na stravu (či hrozba jejího odnětí)/Food, right to, risk of denial of
Právo na zdravotní péči (či hrozba jejího odnětí)/Health care, right to, risk of denial of
Právo na bydlení (či hrozba jeho odnětí)/Housing, right to, risk of denial of
Živobytí (zbavení práva vydělávat si na své živobytí)/Livelihood, denial of right to earn
Právo na lékařskou péči (či hrozba jejího odnětí)/Medical care, right to, risk of denial of
Právo vykonávat určité povolání/Profession, right to exercise, risk of denial of
Zbavení majetku/Property, deprivation of

4.5 Selhání státu v ochraně základních lidských práv

Popis: Pro naplnění podstaty pojmu pronásledování nestačí pouze prokázat hrozbu závažné újmy. Žadatel musí rovněž prokázat, že jeho země původu mu není schopna poskytnout adekvátní ochranu. Mezinárodní uprchlické právo nastupuje pouze a jen tehdy, pokud selhala ochrana v zemi původu.

Klíčová slova:

Selhání vnitrostátní ochrany/Failure of state to protect
Lidská práva/Human rights
Výjimečný stav (stanné právo)/Martial law
Ochrana/Protection
Selhání v poskytnutí ochrany/Protection, failure of
Neschopnost státu poskytnout ochranu/State, inability to protect
Neochota státu poskytnout ochranu/State, unwillingness to protect
Vnitrostátní ochrana/State protection
Dostatečná úroveň ochrany/Sufficiency of state protection
Náhradní ochrana/Surrogate protection
Nemožnost vyhledat ochranu v zemi původu/Unable to seek state protection
Neochota poskytovat ochranu/Unwilling to protect

4.5.1 Původci pronásledování

Popis: K selhání vnitrostátní ochrany dojde, pokud 1) je pronásledování *prováděno* státem; 2) je pronásledování *podporováno* státem; 3) je pronásledování *tolerováno* státem; 4) jde o pronásledování, které stát nepodporuje ani netoleruje, ale přesto k němu dochází, protože tento stát *odmítá* nebo *není schopen* poskytnout adekvátní ochranu. Klíčovou otázkou není „očernění“ země původu, ale pouze odpověď na otázku, zda-li žadatel potřebuje mezinárodní ochranu.

Klíčová slova:

Původci pronásledování/Agent of persecution
Pronásledování, *na němž se stát podílí*/Complicity of state
Nestátní původci pronásledování/Non-state agents
Pronásledování *podporované* státem/Persecution, condoned by State
Pronásledování *tolerované* státem/Persecution, tolerated by State
Soukromá újma/Private harm
Neschopnost státu poskytnout ochranu/State, inability to protect

Neochota státu poskytnout ochranu/State, unwillingness to protect
Dostatečná úroveň ochrany/Sufficiency of state protection
Neochota poskytnout ochranu/Unwilling to protect
De facto orgány státu/*De facto* State agent
Zhroucený stát/Failed State

4.5.2 Možnost vnitřního přesídlení

Popis: K selhání vnitrostátní ochrany nedojde, pokud má žadatel možnost vnitřního přesídlení (*internal flight alternative, internal protection alternative*). Jinými slovy, pokud je vláda schopná poskytnout účinnou a trvalou ochranu před hrozbou pronásledování v *jiné části země původu*.

Klíčová slova:

Možnost vnitřního útěku/Internal flight alternative
Vnitřní přesídlení/Internal relocation
Možnost vnitřního přesídlení/Internal protection alternative
Regionální selhání ochrany/Regionalized failure of protection
Schůdnost přesídlení v konkrétním případě/Possibility of IFA in the individual case
Dostupnost přesídlení v konkrétním případě/Accessibility of the relocation for the person concerned
Kumulativní splnění podmínek pro přesídlení/Cumulative required elements
Důkazní břemeno u možnosti vnitřního přesídlení/Burden of proof in IFA

4.5.3 Úroveň vnitrostátní ochrany

Popis: K selhání vnitrostátní ochrany nedojde, pokud je vláda v zemi původu žadatele schopná poskytnout účinnou a trvalou ochranu před hrozbou pronásledování, a pokud je tato ochrana pro žadatele dostupná.

Klíčová slova:

Nevyhledání ochrany v zemi původu/Failure to seek state protection
Nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků/Failure to exhaust domestic remedies
Standard vnitrostátní ochrany/Standard of state protection
Dostatečná úroveň ochrany/Sufficiency of state protection
Regionální selhání ochrany/Regionalized failure of protection
Neochota státu poskytnout ochranu/State, unwillingness to protect
Dostatečná úroveň ochrany/Sufficiency of state protection
Neochota poskytnout ochranu/Unwilling to protect

5.0 Nexus s jedním nebo více důvody pronásledování

Popis: Úmluva vyžaduje nexus mezi pronásledováním a pěti důvody.

Klíčová slova:

Programy kontroly porodnosti/Birth control programs
Vydírání/Extortion, risk of
Úmysl/Intention
Smíšené motivy/Mixed motives
Nexus s důvody pronásledování/Nexus to Convention ground
Politika jednoho dítěte/One-child policy
Důvody pronásledování/Persecution, reasons for

5.1 Rasa

Popis: Pojem rasa by měl být vykládán široce. Zahnuje tak jak skupiny osob definované na základě etnického původu tak skupiny identifikovatelné na základě fyziologických (barva pleti) či kulturních odlišností (původní obyvatelé, indiáni).

Klíčová slova:

Etnické menšiny/Ethnic minorities
Vydírání/Extortion, risk of
"Z důvodu"/"For reasons of"
Nexus s důvody pronásledování/Nexus to Convention ground

Rasa/Race

5.2 Národnost

Popis: Kromě národnosti vnímané z pohledu státního občanství zahrnuje tento důvod pronásledování také skupiny osob, které sdílejí společný jazyk, kulturu apod.

Klíčová slova:

Barva pleti/Color, risk because of
Národnostní příslušnost (Etnicita)/Ethnicity, fear because of
Etnické menšiny/Ethnic minorities
"Z důvodu"/"For reasons of"
Jazyk/Language, risk because of
Národnost/Nationality
Nexus s důvody pronásledování/Nexus to Convention ground
Smíšená manželství/Discrimination due to a mixed marriage

5.3 Náboženství

Popis: Náboženství zahrnuje jak právo mít (či nemít) jakoukoliv víru tak právo žít v souladu s touto vírou. behavior consistent with those beliefs.

Klíčová slova:

Ateismus/Atheism, risk because of
"Z důvodu"/"For reasons of"
Nexus s důvody pronásledování/Nexus to Convention ground
Proselytismus/Proselytize, right to, risk of denial of
Náboženství/Religion
Vynucená konverze/Forced conversion
Konverze/Conversion

5.4 Politický názor

Popis: Politický názor zahrnuje jak osoby s identifikovatelnou politickou orientací nebo postem tak osoby, kterým hrozí újma např. z důvodu revoluce.

Klíčová slova:

"Z důvodu"/"For reasons of"
Guerillová válka/Guerilla warfare
Nexus s důvody pronásledování/Nexus to Convention ground
Politické aktivity v zemi původu/Political activities, inside state of origin
Politický vězeň/Political prisoner
Rodinné vazby k politickému oponentovi režimu/Family links with a political opponent

5.4.1 Nevyjádřený politický názor

Popis: Úmluva vyžaduje politický „názor“ spíše než „jednání“. Žadatel tak může získat status uprchlíka na základě svého politického názoru i když nebyl předtím politicky aktivní, pokud původce pronásledování o jeho názoru ví nebo se o něm může s velkou pravděpodobností dozvědět, a pokud to může vést k opodstatněné hrozbě z pronásledování.

Klíčová slova:

Politické aktivity v zemi původu/Political activities, inside state of origin
Politické aktivity mimo zem původu/Political activities, outside state of origin
Politický názor/Political opinion
Přisouzený politický názor/ Imputed political opinion
Nevyjádřený politický názor/Political opinion, implied

5.4.2 Politický názor implicitně obsažený v jednání žadatele o azyl

Popis: Jakékoliv jednání, které je ze strany vlády vnímáno jako jednání, kterým je dáván najevo politický názor, je vyjádření politického názoru pro účely Úmluvy.

Klíčová slova:

Guerillová válka/Guerilla warfare
Přisouzený politický názor/Imputed political opinion
Politické aktivity v zemi původu/Political activities, inside state of origin
Politický názor/Political opinion

5.5 Příslušnost k určité sociální skupině

Popis: V soudních rozhodnutích, nařízeních a praxi se objevuje různý výklad termínu „sociální skupina“ obsaženého v Úmluvě. Zejména v anglosaských zemích se však při posuzování azylových žádostí prosadily v judikatuře dva hlavní výkladové přístupy. V zemích kontinentálního práva je interpretace pojmu „určitá sociální skupina“ obecně méně rozvinuta. Jádrem dvou výše zmíněných základních přístupů lze popsat následovně. Přístup „chráněné charakteristiky“ je založen na existenci společné vnitřní charakteristiky. Oproti tomu, přístup „sociální percepce“ spočívá v existenci určitých společných znaků, které jsou definovány vnějším vnímáním.

Klíčová slova:

Věk/Age, risk because of
Programy kontroly porodnosti/Birth control programs
Děti z černého trhu/Black market child, risk because of
Děti/Children, risk because of being
Etnické menšiny/Ethnic minorities
Programy plánování rodiny/Family planning policies or programs
”z důvodu”/“For reasons of”
Nemanželské děti/Illegitimate children
Vrozená či nezměnitelná charakteristika/Innate or immutable characteristics
Příslušnost k určité sociální skupině/Membership of a particular social group
Nexus s důvody pronásledování/Nexus to Convention ground
Politika jednoho dítěte/One-child policy
Určitá sociální skupina/Particular social group
Profese či povolání jako důvod pronásledování /Profession, risk because of
Sociální skupiny/Social group
Transsexuálové/Transsexuals
Mladiství/Young persons, risk because of status as

5.5.1 Gender

Popis: Muži i ženy tvoří sociální skupinu definovanou na základě nezměnitelné charakteristiky.

Klíčová slova:

Zneužívané ženy či manželky/Battered wives or women
Obřízka/Circumcision, risk of
Domácí násilí/Domestic violence
Ženská obřízka/Female circumcision
Mrzačení ženských pohlavních orgánů/Female genital mutilation
Gender/Gender
Genderové pronásledování/Gender persecution
Mrzačení pohlavních orgánů/Genital mutilation, risk of
Manželský status/Marital status, risk because of
Pohlaví/Sex
Znásilnění/Sexual assault
Sexuální násilí/Sexual violence
Zneužívání ze strany manžela/Spousal abuse
Ženy/Women
Vynucený potrat/Forced abortion

5.5.2 Sexuální orientace

Popis: Skupiny definované na základě sexuální orientace (heterosexuálové, homosexuálové, lesbičky, transsexuálové, bisexuálové) představují MPSG definovanou na základě nezměnitelné charakteristiky (někdy též na

základě „charakteristiky pro lidskou důstojnost natolik zásadní, že by se jí člověk neměl být nucen vzdát“).

Klíčová slova:

Gayové/Gay
Homosexualita/Homosexuality
Lesbičky/Lesbian
Sexuální orientace/Sexual orientation
Transsexuálové/Transsexuals

5.5.3 Rodina

Popis: Sociální skupina definovaná rodinnými příslušníky (včetně svazků nad rámec tzv. nukleární či tradiční rodiny) by měla být uznána jako sociální skupina založená na nezměnitelné charakteristice.

Klíčová slova:

Vydírání/Extortion, risk of
Rodina/Family
Nemanželské děti/Illegitimate children
Příbuzenství/Kinship, risk because of
Pokrevní vazby/Kinship, risk because of

5.5.4 Sociální třída nebo kasta

Popis: Členové ekonomické (sociální) třídy či společenské kasty tvoří určitou sociální skupinu, pokud se nemohou svého členství vzdát nebo pokud jsou členové této třídy do konce života „stigmatizováni“ za svůj původ i poté, co přestali být členové této skupiny (kulaci, sedláci, přísluhovači minulého režimu).

Klíčová slova:

Kasta/Caste
Sociální třída/Class, risk because of
Příslušnost k určité ekonomické třídě/Economic class, risk because of
Povolání jako důvod pronásledování/Occupation as reason for persecution
Chudoba/Poverty
Sociální třída/Social class
Hrozba z důvodu bohatství/Wealth, risk because of

5.5.5 Dobrovolná sdružení

Popis: Členství ve skupině, jejímž cílem je pouze zábava, potěšení či rekreace nespadá pod definici určité sociální skupiny. Dobrovolná sdružení spadající pod MPSG musí být definována na základě „charakteristiky pro lidskou důstojnost natolik zásadní, že by se jí člověk neměl být nucen vzdát“ jako je tomu v případě odborů či u studentů.

Klíčová slova:

Hrozba z důvodu členství v dobrovolném sdružení/Associations, voluntary, risk because of
Studenti/Students, risk because of
Členství v odborovém organizaci/Trade union membership
Dobrovolná sdružení/Voluntary associations

5.6 Jiné důvody pronásledování uvedené v žádosti o azyl

Popis: Sem spadají uměle definované skupiny osob jako „nezaměstnaní“, „váleční veteránové“, „osoby pronásledované mafii“, „osoby pronásledované věřiteli“, „majetné osoby“, „živnostníci“, „ženy pronásledované partnery“, „pronásledování osobami, které na něj působí na dálku, a při setkání s nimi se mu zhorší zdravotní stav a z nosu mu vytéká žlutá tekutina“ či „nečlenové zločineckých struktur“. Často jsou však tyto skupiny nesprávně pochopeny, a tudíž jsou bez dalšího shledány za „kuriózní“.

Klíčová slova: Žádná

5.6.1 Trestní řízení: trestní stíhání nebo pronásledování?

Popis: Osoby přecházející před trestním stíháním či samotným trestem nejsou za normálních okolností uprchlíky. Pokud je však trestní stíhání nebo trest *ze samé podstaty perzekuční* (*inherently persecutory*) a je založeno na jednom z pěti taxativních důvodů (např. selektivní politické trestní stíhání, „nezákonná“ náboženská výchova vlastních dětí) nebo pokud může být osoba vinná spácháním trestného činu vystavena nadměrnému trestu (či trestu odlišnému od osob

v obdobné situaci) nebo se jedná o politický trestný čin, řízení o udělení statusu uprchlíka by nemělo brát trestní řízení vůči žadateli v potaz.

Klíčová slova:

Obecné trestné činy/Common crimes

Trestní stíhání/Criminal prosecution

Všeobecná vojenská povinnost/Law of general application

Politické aktivity v zemi původu/Political activities, inside state of origin

Politické činy/Political offences

Trestní stíhání/Prosecution

5.6.2 Odmítnutí povinné vojenské služby

Popis: Strach z trestu za odmítnutí nastoupit povinnou vojenskou službu podobně jako v případě strachu z trestního stíhání samo o sobě pro udělení statusu uprchlíka nestačí. Dezertér nebo člověk vyhýbající se vojenské službě může být však považován za uprchlíka 1) pokud lze prokázat, že by byl za tento vojenský trestný čin vystaven nepřiměřeně přísnému trestu z důvodu jeho rasy, náboženství, státní příslušnosti, příslušnosti k určité společenské skupině nebo politických názorů; 2) pokud odmítnutí spočívá v pohnutkách svědomí žadatele a žádná rozumná alternativa (civilní služba) není dostupná; 3) pokud by si výkon vojenské služby vyžadoval jeho účast ve vojenských akcích, které jsou v rozporu s mezinárodním právem.

Klíčová slova:

Odpadlictví od víry/Apostasy

Kombatanti/Combatants

Odpírání vojenské služby (z důvodu vědomí nebo přesvědčení)/Conscientious objector

Branná povinnost/Conscription

Dezertéři/Deserters

Sběhnutí/Draft evasion

Sběhnutí z vojenské služby/Evasion of military service

Guerillová válka/Guerilla warfare

Všeobecná vojenská povinnost/Law of general application

Odmítnutí nastoupit vojenskou službu/Military service, refusal to perform

Odmítnutí vstoupit do armády/Refusal to join army

Vojáci/Soldiers

5.6.3 Oběti války, interního válečného konfliktu nebo násilí

Popis: Ačkoliv oběti války či násilí obvykle nemohou prokázat nexus mezi strachem z pronásledování a pěti důvody pronásledování, jejich postavení se změní, pokud je válka nebo násilí namířeno vůči určité části společnosti nebo pokud určité skupině osob hrozí v rámci všeobecně nebezpečné situace zvýšené riziko újmy.

Klíčová slova:

Ozbrojený konflikt/Armed conflict

Občanská válka/Civil war

Civilisté/Civilians

Klanová válka/Clan warfare

Interní konflikt/Internal conflict

Válka/War

6.0 Cesační a exkluzivní klauzule (pozastavující a vylučující klauzule)

Popis: Status uprchlíka má za cíl poskytovat pouze dočasnou ochranu. Pokud tedy osoba nadále nepotřebuje náhradní mezinárodní ochranu, přestává být uprchlíkem. Úmluva dále omezuje poskytování ochrany pouze na osoby, které jsou hodny mezinárodní ochrany, a tudíž vylučuje ze své působnosti určité skupiny osob bez ohledu na to, zda-li byly pronásledovány či nikoliv.

Klíčová slova: Žádná

6.1 Osoby, které znovu nabyly ochranu země svého původu (země své státní příslušnosti)

Popis: Jednotlivce přestává být uprchlíkem, pokud znovu nabyly ochranu země svého původu (země své státní příslušnosti).

Klíčová slova:

Cesace (pozastavení) statusu uprchlíka/Cessation of refugee status
Pozastavení statusu uprchlíka/Cessation of refugee status
Odejmутí statusu uprchlíka/Cessation of refugee status
Ochrana/Protection
Ochrana ze strany státu/State protection

6.1.1 Osoby, které dobrovolně znovu využily ochrany státu, jehož jsou státními občany

Popis: Jednotlivec může přestat být uprchlíkem, pokud využije diplomatickou nebo konzulární ochrany své země původu. K pozastavení statusu uprchlíka dojde však pouze tehdy, pokud byl diplomatický kontakt opravdu dobrovolný, svědčí o úmyslu uprchlíka využít ochrany své země původu a vyústí v poskytnutí ochrany ze strany dotčeného státu.

Klíčová slova:

Konzulární služby/Consular services
Diplomatická ochrana/Diplomatic protection
Diplomatické služby/Diplomatic services
Dobrovolné znovuvyužití (opětovné využití) ochrany/Voluntary re-availment of protection

6.1.2 Osoby, které dobrovolně znovu nabyly státní příslušnost své země původu

Popis: Pokud uprchlík ztratí občanství své země původu a následně jej znovu dobrovolně nabyde, přestává být uprchlíkem.

Klíčová slova:

Nucená nacionalizace/Compulsory nationalization
Udělení státního občanství/Imposition of nationality
Státní občanství/Nationality
Nabytí nového státního občanství/Nationality, acquisition of new
Dobrovolné znovunabytí státního občanství/Voluntary re-acquisition of nationality

6.1.3 Osoby, které se dobrovolně znovu usadily v zemi, kterou opustily, nebo do které se nevrátily z obav před pronásledováním

Popis: Uprchlík, který se dobrovolně znovu usadil v zemi svého původu (nezaměřovat s časově omezeným návratem či zjišťování možnosti repatriace), svým jednáním demonstruje, že již nadále nemá strach z pronásledování.

Klíčová slova:

Dobrovolné znovuuasazení ve státě, který žadatel opustil z odůvodněného strachu z pronásledování/ Re-establishment in country of persecution
Dobrovolné znovuuasazení (opětovné usazení) v zemi původu (ve státě, jehož je žadatel státním občanem)/Voluntary re-establishment in country of origin

6.1.4 Změna okolností (Osoby, u nichž pominuly důvody pro získání právního postavení uprchlíka)

Popis: Pokud se situace v zemi původu změnila natolik, že původní strach z pronásledování již není nadále opodstatněný, uprchlík ztrácí svůj status uprchlíka. Změna okolností však musí být podstatná, opravdu účinná a trvalá.

Klíčová slova:

Důkazní břemeno/Burden of proof
Změna okolností/Change of circumstances
Změna politické situace/Political change

6.2 Osoby, které již požívají ochrany nebo podpory jiných států nebo mezinárodních organizací

Popis: Osoby, které již požívají náhradní ochrany, již nadále nepotřebují subsidiární ochranu poskytovanou mezinárodním uprchlickým právem.

Klíčová slova:

Mezinárodní ochrana/International protection
Ochrana/Protection

Ochrana ze strany státu/State protection
Náhradní ochrana/Surrogate protection

6.2.1 Ochrana nebo podpora OSN (čl. 1D)

Popis:

Úmluva se nevztahuje na osoby přijímající ochranu nebo pomoc od jiných orgánů či agentur OSN (nikoliv však od UNHCR). Původním záměrem bylo vyloučit z působnosti Úmluvy uprchlíky z Palestiny, kterým poskytuje ochranu Agentura OSN pro pomoc a obnovu pro palestinské uprchlíky na Blízkém Východě (UNRWA).

Klíčová slova:

Podpora od OSN/Assistance from United Nations
UNRWA
Palestinští uprchlíci

6.2.2 Nabytí nového státního občanství

Popis: Uprchlík, který získá nové státní občanství, požívá ochrany tohoto státu, a tudíž již nepotřebuje mezinárodní uprchlickou ochranu

Klíčová slova:

Státní občanství/Nationality
Nabytí nového státního občanství/Nationality, acquisition of new
Nové státní občanství/Nationality, new

6.2.3 Osoby usazené v zemi, v níž požívají práv a povinností vážících se na držené státní příslušnosti této země (osoby nepovažované za potřebující mezinárodní ochranu) – čl. 1E

Popis: Čl. 1E definice uprchlíka v Úmluvě se vztahuje na osoby, které by jinak splňovaly předpoklady právního postavení uprchlíků a které byly přijaty v nějaké zemi, kde jim byla udělena většina práv požívaných za normálních okolností státními příslušníky, ne však formální občanství. (Často se jim říká „národní uprchlíci“.) Klíčový je test, zda-li tento stát poskytuje uprchlíkovi ochranu jeho právům alespoň na úrovni Úmluvy.

Klíčová slova:

De facto (státní) občanství/De facto nationality
Státní občanství/Nationality
De facto státní příslušnost/Nationality, de facto

6.3 Osoby, které nejsou hodny mezinárodní ochrany (Osoby považované za nezasluhující si mezinárodní ochranu)

Popis: Přijímající země, které mají „závažné důvody se domnívat“, že žadatel spadá pod jednu ze tří vylučujících klauzulí, nesmí této osobě udělit status uprchlíka.

Klíčová slova:

Vylučující klauzule/Exclusion from Convention
Národní bezpečnost/National security
Ochrana/Protection
Ochrana ze strany státu/State protection

6.3.1 Zločiny proti míru, válečné zločiny nebo zločiny proti lidskosti

Popis: Váleční zločinci podléhají vylučující klauzuli 1F(a). Klauzule 1F(a) zahrnuje osoby, u nichž jsou závažné důvody se domnívat, že spáchaly zločin proti míru, válečný zločin nebo zločin proti lidskosti.

Klíčová slova:

Donucení, výjimka z vylučující klauzule /Coercion, as defense to crime against peace
Kombatanti/Combatants
Obecné trestné činy/Common crimes
Zločiny proti lidskosti/Crimes against humanity
Zločiny proti míru a bezpečnosti/Crimes against peace and security
Trestní stíhání/Criminal prosecution
Bojovníci za svobodu (“freedom fighters”)/Freedom fighter
Genocida/Genocide

Porušování lidských práv/Human rights violations
Mezinárodní trestní právo/International criminal law, relevance of
Jus cogens/Jus cogens
Nouze, výjimka z vylučující klauzule/Necessity, as defense to crime against peace
Neplnoletost, výjimka z vylučující klauzule/Immaturity, as defense to crime against peace
Sebeobrana/Self defence
Vojáci/Soldiers
Jednání v souladu s příkazy nadřízeného (výjimka z vylučující klauzule)/Superior orders, exception to exclusion
Mučení/Torture
Válečné zločiny/War crimes

6.3.2 Závažné nepolitické (trestné) činy

Popis: Osoby, které spáchaly (popř., u nichž jsou *závažné důvody se domnívat*, že spáchaly) závažný nepolitický trestný čin (tj. zjednodušeně čin podléhající extradici) *mimo zem azylu* a nebyly za tento trestný čin stíhány nebo potrestány, podléhají vylučující klauzuli 1F(b).

Klíčová slova:

Obecné trestné činy/Common crimes
Trestní stíhání/Criminal prosecution
Pašování drog /Drug trafficking
Extradice/Extradition law, relevance of
Bojovníci za svobodu (“freedom fighters”)/Freedom fighter
Osoby prchající před spravedlností/Fugitives from justice, exclusion of
Národní bezpečnost/National security
Nepolitické (trestné) činy/Non-political crimes
Politické (trestné) činy/Political offences
Vážné nepolitické trestné činy/Serious non-political crimes
Terorismus a vylučující klauzule/Terrorism, exclusion due to

6.3.3 Činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN

Popis: Jelikož státy jsou vázány Chartou OSN, jsou povinny jednat v souladu se zásadami a cíli OSN. Na některé osoby, jako např. vysoké státní představitele, kteří zneužili (popř., u nichž jsou *závažné důvody se domnívat*, že zneužili) své politické moci a účastnili se pronásledování nebo jiného porušování lidských práv, tak bude aplikována vylučující klauzule 1F(c).

Klíčová slova:

Činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN/Acts contrary to principles and purposes of United Nations
Zločiny proti lidskosti/ Crimes against humanity
Genocida/Genocide
Zásady a cíle OSN/Principles and purposes of the United Nations
Válečné zločiny/War crimes

7.0 Subsidiární ochrana

Popis: Kvalifikační směrnice

Klíčová slova: Žádná

8.0 Procesně-právní aspekty definice uprchlíka

Popis: viz UNHCR

Klíčová slova: Žádná